

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМИНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. по-
верх.

Конте почт. маж. 143.322.

Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.

Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передноч.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в протю 23000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,
Італії 10 л., Німеччині 200.000
м. марок, Швейцарії 5 шв.
фр., Чехословаччині 30 ч. ко-
рон, Румунії 100 лей, Бол-
гарії 50 лев., Австрії 200000
кр. Залих адреси 3000 мп.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЦТВО СПІЛКА „ДІЛО“.

ФУТРА в величезній вибо-
рі поручає...
„ГОРНОСТАЙ“
Львів, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
450 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 6-6

Громадські вибори.

Видух світової війни з почат-
ком серпня 1914. спричинив за-
везення воєнного стану в Галичині,
що формально перетривав у на-
шій країні літ себто до серпня
1918 р., а фактично у деяких адми-
ністративних одиницях тривав ще
довше. Воєнні події, покидання під-
буржак значного числа членів гро-
мадських рад, різномірні окупації
та відоме ляхоміття останніх років
вплинули в шалості діяльність
місцевого громадського самовряду-
вання. На чолі громад покликана
політична влада, зразу австрійсько-
польська, тепер чисто польська,
фактично, що дуже часто не мали на-
віть виборчого громадського права
у даній громаді, а з правила не ма-
ли ніяких моральних кваліфікацій
до урядового праводу в громаді.
Бра правительствених громадських
комісарів з призначених радями, іме-
нованих старостом, а на ділі по-
терунком державної поліції, запи-
сався в нашої історії сумними кар-
тинами. Внесла вона в наше село
замість законності анархію, зруйну-
вала громади матеріально.

Не кращою є і національно-
політична сторінка панування
громадських правительствених коміса-
рів. Відомо, що були ними захожі
Поляки, двірська служба, або самі
лідачі (і то в чисто українських
громадах), дальше люди хроніч-
ської породи, а тільки виняково,
коли під рукою не було двох пер-
ших категорій, — люде з нашого
національного табору. Всі вони —
каба за виняком дуже малесень-
кого гуртка наших людей в комі-
сарських урядах, стояли без засте-
режень на службі.

ТЕЛЕГРАМИ П. А. Т.

Справа Рєки.
Білгород. Рада Міністрів
під проводом Пасія обговорювала
справу Рєки і можливість понов-
лення безпосередньої нимлі думок
між італійським і югославійським
правительством.

Відень. „Н. фр. Пр.“ з Біл-
города: Пасія заявив журналістам,
що його розмова з Поанкером то-
рчалася загального європейського
положення. Рєки і французької по-
значки 300 міль. франків на викви-
нання югославійської армії. З роз-
мови з італійським амб. Авенано
набрал Пасія переконання, що спра-
ва Рєки дасться поладати миро-
во. Англіійський амбасадур у Парижі
Вільям Кру заявив, що Англія є
вельми заінтересована в консоліда-
ції Югославії і ахерміанню теле-
решнік II границі.

Заява Муссоліні.
Рим. На засіданню Ради міні-
стрів Муссоліні заявив, що грецько-
італійський конфлікт входить в фа-
зу виповнення санкцій, усталених
Радою амбасадорів. В справі Рєки
італійське правительство заявило
югославійському правительству, що
до 15. вересня сліди справу покінчи-
ти. Про справу Поруря заявив М.,
що положення може поліпшитися
після промови Штреземана. Пасив-
ний спротив безкорисний, нема
зчислу продовжувати його. Так
тех інтервенувало італійське пра-
вительство в Берліні.

Після землетрусу в Японії.
Льондон. „Таймс“ з Осакі:
Згідно з урядовим звітом до м.
п'ятниці в самім Токіо налічено на
вулицях 81.114 трунів. Терен, наві-
щений землетрусом є 160 км. дов-
гий з півночі на південь і 100 км.
широкий. Обіймає 7 адм. округів і
33 повіти з 6 мільонами людей.
В Токіо є знищених 316.000 домів,
цебто 71 проц. загального числа
забудувань. Безпритомних є 1,356.000
люде, або 67 проц. загального на-
селення. В Іокогамі знищених є
70.000 домів, жертв у людах
23.000, ранених 40.000.

Токіо. Управа м. Токіо пе-
реговорює з мін. внутр. справ у
справі відбудови міста.

Греція просить приєднати союзу флоту.
Париж. Амас з Атені Грець-
ке правительство звернулося до
Ради амбасадорів з просьбою негайно
прислати союзницьку флоту на
грецькі води.

Напрямні англійської політики.
Льондон. Диплом. спра-
вознавець „Лейн Мейл“ пише, що
англійське правительство мустине
небаром рішити, якої політики Йо-
му держатися, коли пасивний спро-
тив у Португю здернитися і за-
чнутися між французькі пере-
говоры. Англія може обстоювати
загальне управління реп. справи
союзниками з Німеччиною; безпо-
средню переговорювати з Німеч-
чиною у справі відної реп. участі,
а рівночасно піддержати жадання
відносно міжсоюзних довгів; вер-
нути до політики ізоляції, зрєктися
репарацій, а зате жадати повної
заплати міжсоюзних довгів.

Щи. Ле Трево Іде де Берліна.
Відень. „Вр. Алг. Шт.“ з
Берліна: Сподіється там французь-
кого мін. праці, Ля Троке, прибуде
для переговорів з німецьким пра-
вительством. Згідно з париськими
звідомленнями Ля Троке мав від-
іати вже 12. ч. м. Інформацію що
вважають доказом, що переговори
вже зачалися, хоч офіційно запе-
речується.

Совіти б'яжають переговорів з Японією.
Москва. В. К. Б. Чічерін за-
явив японським журналістам, що
союз сов. републик бажає правиль-
них взаємин з Японією. Договір у
Рапалло найліпший для цього до-
рогказ. Совіти готові на ново пе-
реговорювати з Японією, але півн.
Сахалін мустиє евакуувати.

Турецько-совітські взаємини.
Париж. Амас. Совітське пра-
вительство порозумілося в Туреч-
чиною щодо відновлення торг.
взаємин.

важучий ним у всіх сільських гро-
мадах, закон для 30 більших міст
з 1889 р. і закон для сто тринять
кількох менших міст і місточок з
1896 р. Ординація виборча поза
Львовом і Краковом вводи одла,
агаданій вище закон з 12.8. 1866
В. з. і розп. кр. ч. 19.

Обов'язуюча виборча ординація
опирається на класовій системі з
правом вибору найбільше 36 рад-
них відповідно до числа людності.
Право голосу опирається або на ціну
маєткового (і ті що не платять ніяких
безпосередніх податків не маю права
голосу), або на ціну інтеліген-
ції. Виборів діляться на кола, з
котрих кождо вибирає рівну кіль-
кість радних. Тепер, по думці часо-
писних вісток, має прийти ще че-
тверте коло з цих виборів, що не
мають права голосу в ніодному з
трех перших кол, а числом ма-
ндрів рівним кождому з попередних
кол. Четверте коло виборче бу-
де введено не всюди, тільки в цих
громадах, що свого часу підлягали
фактично польській комісії ліквіда-
ційній в Кракові на основі розпо-
рядку з дня 23. падодків 1918 ч.
596 (Ценник розпорядків польської
комісії ліквідаційної з 29. грудня
1918 ч. II. № 2) про поширення ви-
борчого права на нове четверте ко-
ло (так рішає обійник), а в поданні
часописних вісток можна догадува-
тися, що у Східній Галичині розпо-
шити вибори без четвертого кола.
Рішачою тут буде те, чи згаданий
розпорядок польської комісії лікві-
даційної було подано до відомо-
цього повіту або шляхом рескрип-
ту польської комісії ліквідаційної,
або в Деннику її розпорядків з 29/12
1918 ч. II. № 2). Новиною є також,
що право голосу одержать і меш-
канці двірських обшарів. Є вістки,
що в більших містах виборів до рад
громадських не розширяться, оче-
видно, зі страху перед „меншостя-
ми“, які там творять більшість.

Вибори мають бути переведені
до двох місяців і на днях присту-
питься до приготувань праці.

Наше громадянство мусти бути
до них, як слід приготував. По
громадах треба негайно творити ви-
борчі комітети, що занялися би у-
ложенням списку кандидатів та їх
переведенням. Завдання виборчих
комітетів можуть й повинні спол-
няти наші партійні громадські коміте-
ти. Тому наші люде на місяць по-
винні негайно приступити до пере-
ведення партійної організації.

Від участі у виборчій кампанії
і в самому голосуванню нікто з на-
ших громадян не повинен і не сміє
усунутися. Мусти зрозуміти дале-
косягле практичне значіння місцево-
го самоврядування, на якому спіра-
ється дальша надбудова самовряду-
вання і ціла низка важних публіч-
них установ пр. в шкільництва, ад-
міністрації і т. д.

стан Йшов вповні по лінії їхніх на-
ціональних інтересів. Так минуло
кільканих літ від хвилі пере-
ведення останніх громадських виборів
у більшість наших громад.

Не від речі буде пригадати ста-
новище ріжних властей, що прави-
ли на нашій землі, в справі
громадського самоврядування. Ав-
стрія вправді не скасувала самовря-
дування формально, але фактичну
владу передала в руки нахалних
війтів. Так було до її розвалу. Рос-
ійська окупаційна влада оставила
здебільша цих людей, що були за
Австрії не мішачою, а внутрішній

принцип його — як сказано — в ці-
лости аж до наших днів. І це зро-
били ті самі Поляки, яким Німці й
Австрійці на етнографічно поль-
ських землях бувши російської зай-
манщини віддали самоврядування в
сільських і міських громадах в рр.
1915 до 1918.

Зближається кінець пануванню
невідповідальних наказних війтів.
Польське министерство внутрішніх
справ вівало галицькі воєвідства
розписати і перевести вибори до гро-
мадських рад у всіх громадах, де
вибори відбулися ще перед шести
роками (у нас всюди) і до їх лікві-
дації.

Зближається кінець пануванню
невідповідальних наказних війтів.
Польське министерство внутрішніх
справ вівало галицькі воєвідства
розписати і перевести вибори до гро-
мадських рад у всіх громадах, де
вибори відбулися ще перед шести
роками (у нас всюди) і до їх лікві-
дації.

участь в комуністичній партії в міжкласовому числі. Де далі комуністична партія по світовому салуду терпить бути робітничою партією.

Після еволюції, який відбувається в комуністичній партії, виявляється дуже характерні. Більшевицька партія ніколи не була селянською, тепер вона не їздіт втрачати своє робітничо обличчя. Не підлягає сумніву, що урядницький елемент в партії, як найбільш осві-

чений і інтелектуальний, як об'єднаний службовою дисципліною і тепер займається в ній фактично пануючим.

При світлі цих цифр «хтер-робітничо селянської» влади виявляється цілком виразно і повно. Влада робітників і селян при світлі цифр з владою совітських урядів, які самі себе контролюють, самі собі вказують напрями і провідні плани; вона є владою бюрократії найгіршого гатунку.

Відбудова.

Як подають польські газети до відно галицьких повітів на дніх вихала соймава комісія, зложена з кількох послів авршавського сойма піл проводом сумної пам'яті Українці-ренегата Інк. Посакиого в цілі розглянення поступу відбудови знішених війною селянських господарств.

Як бачимо, комедія в відбудовою ще не докінчена. Ще за небужки Австрії в 1915 р. заінагуровано акцію допомоги бідному населенню при відбудові міст, місточок і сіл на теренах, знішених світовою війною, але на акції в своїм заложенню гуманна і необхідна, поплала відрату в руки польських урядовців і спекудантів, які везли її на манішеї і фальшиву дорогу, компромітуючи себе і заантажовані власті.

Розуміється, що о скільки можна тут говорити про відбудову, так користало з неї майже виключно тільки польське населення, всі фонди і матеріали будівельні уживано на польські цілі. Біда і до краю знішено українське населення помічи не дістало. Всякі жалі і нарікання нашого населення оставали без відгукону, не помагали інтервенції і обсянті меморіали наших повітових і краєвих організацій і послів у авршавському парламенті,

Треба було аж сецесії українських делегатів в 1917 р. з тобішної т. зв. «Красної Ради Відбудови»

і здекомплетовання її на знак протесту на несправедливе ведення акції відбудови, щобні авршавське правительство вглянуло в справу і серіозно вважало до направи ала.

Цей комітет це бу в без успіху; у Відні виготовано нову програму і, перенесено центральні власті в Кракова до Львова, даючи таким чином змогу легше проавіровати дійсний стан лиха і потребу помічи знішеному населенню Східної Галичини. Та поки розпочалася серіозніша праця, Австрія розпалася і український селянин оставав дальше без даху над головою. Його горе збільшилося: завдяки наступови польських військ число знішених сіл знову зросло. Польська чорносоцена преса з радстю подавала вістки про нужду селянських мас і про зріст смертності. Велике число наших селян мешкало в велиниках, в стайках разом з худобою і в барраках. З часом селяне орієнтувалися в своїому положенню і стративши надію на поміч, зачали відбудовуватися без ніякої посторонної помічи. Коли сьогодні можна сказати, що у Сх. Галичині вже майже нема бездомних селян, так це виключно заслуга самого населення, а не яких небудь державних урядів, чи то з часів авршавської чи польської влади. Що більше авршавські уряди радше спливали відбудову, бо туманенням нашого селянства обіщаннями на поміч паражувано його на страту часу і майна; надіями на поміч припанювано відбудову; а умовини для відбудови були в початках куди більше пригожі, як описля.

Від хвилі повстання Польщі, польські власті ведуть ніби то далі акцію відбудови. Очевидно, про польське око, бо при обсянченню польської марки і дорожничі будівельних матеріалів годі подумати, щобні польський скарб міг повести яке діло як сілді. Впрочі коли в польського боку і дещо робиться для відбудови, так робиться це не тому, щобні провадити в життя усто політичні тенденції.

Фонди, якими диспонуєт т. зв. дирекції відбудови йдуть «включно на відбудову» польським і закордонок, косяюкля, пластівці» ще в більший мірі на кресове осадніцтво цивільне і військове.

Повітові уряди, так звані «експантури» віддано під контролю державного рода місцевих «народових» організацій, які пильно стежуть, щобні ніч не пішло на відбудову українських інституцій та українського населення.

А всеж польське правительство і деякі польські круги розчаровані вислідом акції відбудови. Ще акція

зробилася для багатьох людей дже-релом легкої наживи, причиницяся до поширення корупції.

Корупція і деморалізація серед доставів і урядовців, «заних при відбудові, дійшла до верхів, тому польське правительство задумує зміну системи і проєктує уділювання грившевих позичок безпосередно до рук пошкодованих через окрешні банк для відбудови, а на черз технічні органи, яким повірено акцію відбудови.

Одначе нам в ніякому разі не можна нічого доброго сподіватися від цієї інституції.

Члени цієї комісії — посли: Бриль і Посаки в відбудові коштом бідного населення до-робилися великого майна. В своїй маїдрівці по краю вони не думають про добро населення, а про свої приватні інтереси. Кр.

Огляд світових подій.

Революція в Еспанії.

Як подають з Барселони, губернатор Прімеро де Рівера оголошено прокламацію, в якій обвинувачує уряд в зрадї вітчизни і доказує, що уряд неві Еспанію до загибелі. Цей самий губернатор з дещо комобязо владу в місті і оголошено в губерній стан облоги. Губернатор Каталонії передав владу в руки армії. Гарізоні Мадриду, Сарагосі і Севілі підтримують акцію антидержавних чинників і яно виступають проти короля. В Сан Себастьяно зрештовано міністра внутрішніх справ Алюченаса і поставлено переп революційний суд. Вечером 14. ц. армія в Барселоні виступила проти уряду. Еспанський король, бажаючи утворити новий кабінет, хочє порозумітися з провідниками революційних елементів. Король зарепонував генералови Прімеро Рівера утворення тимчасового директоріату під президентурою Рівери. В щій Еспанії оголошено стан облоги. «Giornale d'Italia» пише, що в щій Еспанії веде ожнвлену агі-

тацію революційна організація, яка зростає з кожним днем. «N. Fr. Presso» подає з Мадриду, що залогом в Відбао підняла бут. Утворено директоріат, в склад якого вхолать самі військові оданції. Щільні революційний рух звернений проти уряду, а не проти короля. Телеграфічне получення між Мадридом і Парижем перервано.

Ситуація в Німеччині.

Дня 14. ц. м. в Берліні відбулося пленарне засідання державної ради в справі безробіття. З рефератів слідує, що кількість безробітних збільшється в кожний день. В Саксонії 50 прі. робітників поззавлено праці. Ухвалено допомогти для безробітних по 14 мільонів денно. Загальні державні видатки на ту ціль вносять 6 біллонів денно. Дня 14. ц. м. вечером по Берліні кружляли поголоски, що канцлер Штрессмана замордовано і що в Баварії вибухли заворушення. Пізніше ці поголоски зліментовано. За 1 долар платять у Берліні 120

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЧКІЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнародного права)

(Продовження.)

Вкінцеві акті Віденського Конгресу з 1815 р Росія, Австрія і Прусія прийняли зобовязання задержати права і інституції польського населення в краях, які припали їм з розбору Польщі. На шій підставі інтервенційовала Англія спільно з Францією в р. 1830., а відтак в р. 1846. зана, у рбсійського уряду в справі Польщі. І знову в р. 1863. Англія спільно з Австрією заступаються за польську національну меншість в Росії. Пізніше і Наполеон III. у листі писанім до російського царя визнає його до відновлення заможності Польщі. Росія, піддержувана Прусією відкидає це жадання. Результатом цього була дипломатична інтервенція і виготовлення державини норм щодо охорони національних меншостей; ці норми складались з шести пунктів, а саме: про автономне законодавство і адміністрацію, свободу релігії, визнання польської мови урядовою та повну амністію. Коли Росія не погоджувалася прийняти цих домагань взагалі змінити свої політичні супроти Польщі, Наполеон III. запропонував передати польське питання спеціальному європейському Трибуналові для його розглядення і вирішення.

Лондонській конференції застережено охоронні права католиків у Греції, а в р. 1856. париським договором немогамеланських меншостей у Туреччині. У міжнароднім договорі підписанім в 1878 р. на конгресі в Берліні під провадом Бісмарка — прийнято постанови щодо охорони турецьких, болгарських, румунських і сербських меншостей. В р. 1893. і 1894. Англія та інші великі держави інтервенційовують у Туреччині в справі Вірмен, Греків і Македонців, яких масакрували Курди і Башинбожуки — за явною чи доровамілою згодою турецького султана, а уряд Американських Земленних Держав звертався знову до Росії проти відомих жидівських погромів, організованих чорними сотнями, а іспірованих «зверку».

Як з цього бачимо, не вважаючи на давню теорію безоглядної суверенності держав, траплялись всеж такі міжнародні інтервенції в інтересі національних меншостей. А в тім, не були тільки поодинокі випадки, які не були виявом постійної міжнародної контролю, які повиним ууравильним дотчиних відносин. Тому зі становища міжнародного права треба уважати великим переломом ті постанови про охорону національних меншостей, які поміщено в найновіших трактатах по закінченню великої війни. Цей перелом зазначається фактом і факти закінчення Ліги Націй (Союзом Народів), який можна

держу на око теорію повної суверенності. А проте не можна заперечити, що кожна держава приступаючи до Ліги Націй піддається з окрема контролю з боку інших держав, як та кож і годиться на їх можливу інтервенцію в її внутрішні справи. — Дальшим наслідком цієї зміни поглядів що до поняття суверенності було те, що також і справа охорони національних меншостей стала питанням міжнародного права та була унормована у міждержавних договорах, підписаних по закінченню світової війни, а саме у договорах Союзних держав з Австрією, Чехословацциною, Югославією, Польщею, Румунією, Болгарією, Грецією, Угорщиною і Турцією.

II.

Дотичні постанови у всіх цих договорах є майже ідентичні, а навіть у шій самій стилізації, тільки в договорі з Чехо-Словацциною застережено ще крім цього для Прикарпатської України окрему автономію. — Тому досить навести тут постанови з одного тільки трактату, нар. з трактату підписаного у Версайлю дня 28. червня 1919 р. між Союзними державами і Польщею. Ці постанови поміщені в артикулах 1 до 12. згаданого трактату є такі:

А р т. 1. Польща зобов'язується, що постанови поміщені в артикулах 2 до 8 цього

Відбудова.

Як подають польські газети до відбудови польських повітів на ліквідацію Галицьких повітів на ліквідацію соймава комісія, зложена з кількох послів варшавського сойма під проводом сумної пам'яті Українця-регіата Іжж. Посаюкого в цілі розглянення поступу відбудови знищених війною селянських господарств.

Як бачимо, коєдія з відбудовою ще не докінчена. Ше за небажжж Австрії в 1915 р. зайнагуровано акцію допомоги бідному населенню при відбудові міст, місточок і сіл на теренах, знищених савогово війною, але на акції в своїм заложенню гуманна і необхідна, понала алару в нуки польських урядовців і спекулянтів, які звели її на манівці і фальшиву дорогу, компромітуючи себе і звантажовані власті.

Розуміється, що о скільки можна тут говорити про відбудову, так користало з неї майже виключно тільки польське населення, всі фонди і матеріали будівельні ужжзаванно на польські цілі. Біане і до храй знищена українське населення помічи не дістало. Всякі жалі і нарікання нашого населення оставали без відгуконю, не полагали інтервенції і обмисли меморіали наших повітових і краєвих організацій і послів у вієнському парламенті.

Треба було аж сенесі українських делегатів в 1917 р. з тодішньої т. зв. "Красної Ради Відбудови"

і адекомплетозання її на знак простету на несправедливе ведення акції відбудови, щоби вієнське правительство вглянуло в справу і серіозно взядося до направи ала.

Цей комітет не був без успіху: у Відні виготовано нову програму і перенесено центральні власті з Кракова до Львова, лачоци таким чином змогу легше провіривати дійсний стан лиха і потребу помічи знищеному населенню Східної Галичини. Та поки розпочалася серіозніша праця, Австрія розпалася і український селянин оставав далше без даху над головою. Його горе збільшилося: завадки наступови польських військ число знищених сіл знову зросло. Польська чорносотенна преса з радістю подавала вістки про нужу селянських мас і про зріст смертності. Велике число наших селян мешкало в землянках, в стайнах разом з худобою і в бараках. З часом селяне зорієнтувалися в своїому положенню: страпати надію на поміч, ачали відбудовуватися без ніякої посторонної помічи. Коли слогодзя жме сказати, що у Сх. Галичині вже майже нема бездомних селян, так це виключно заслуга самого населення, а не яких небудь державних урядів чи то з часів австрійської чи польської влади. Що більше свідомі уряди радше сприявали відбудову, бо гуманізація нашого селянина обіцянями на поміч наражувало його на страту часу і майна; надіяжи на поміч припізнавано відбудову; а умовини для відбудови були в початках куди більше пригожі, як опися.

Відбудова польських повітів на ліквідацію Галицьких повітів на ліквідацію соймава комісія, зложена з кількох послів варшавського сойма під проводом сумної пам'яті Українця-регіата Іжж. Посаюкого в цілі розглянення поступу відбудови знищених війною селянських господарств.

Повітові уряди, так звані "експериментури" віддано під контролю єгского роде місцевих "народових" організацій, які пильно стежуть, щоби ніч не пішло на відбудову українських інституцій та українського населення.

А всеж польське правительство і деякі польські круги розчаровані вислідом акції відбудови. Це акція

можна нічого доброго сподіватися від цієї інституції.

Члени цієї комісії — посли: Бриль і Посаюкі на відбудову коштом бідного населення доробилися великого майна. В своїй мандрівці по краю воли не думають про добро населення, а про свої приватні інтереси. Кр.

Огляд світових подій.

Резолюція в Еспанії.

Як подають з Барселони, губернатор Ріверо до Рівера оголосив прокламацію, в якій обвинувачує уряд в зрадї вітчизни і доказує, що уряд веде Еспанію до загибелі. Цей самий губернатор з віськом обняв владу в місті і організував в губернії стан облоги. Губернатор Каталонії передав владу в руки армії. Гарнізоні Мадригу, Сарагосси і Севільї підтримують акцію антидержавних чинників і явно виступають проти короля. В Сан Себастьяно арештовано міністра внутрішніх справ Алочемаса і поставлено перед революційний суд. Вечером 14. II. II. армія в Барселоні виступила проти уряду. Еспанський король, бажаючи утворити новий кабінет, хоче порозумітися з провідниками революційних елементів. Король запропонував генералюві Ріверо Ріверо утворення тимчасового директоріату під президентурою Рівери. В цілі Еспанії оголошено стан облоги. "Gloire d'Italia" пише, що в цілі Еспанії веде оживлену ари-

тацію революційна організація, яка арастає з кожним днем. "N. Fr. Presse" подає з Мадригу, що залюга м. Більбао підняла бунт. Утворено директоріат, в склад якого входять самі військові оданції. Шлілий революційний рух звернений проти уряду, а не проти короля. Телеграфічне получення між Мадригом і Парижем перервано.

Ситуація в Німеччині.

Дня 14. II. II. в Берліні відбулося пленарне засідання державної ради в справі безробіття. З реферату слідує, що кількість безробітних збільшується в кожний день. В Саксонії 50 при. робітників по звадено праці. Указано допомогти для безробітних по 14 мільонів денно. Загальні державні видатки на ту шль вносять 6 мільонів денно. Дня 14. II. II. вчечером по Берліні вружляли поголоски, що кандидат Штрессмана замордовано і що в Баварії вибухли заворушення. Підвищені ці поголоски адементовано. За 1 долар платять у Берліні 120

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ!!!

Права меншостей.

(Нарис з міжнародного права)
(Продовження.)

Вкінцеві акції Віденського Конгресу з 1815 р. Росія, Австрія і Прусія прийняли зобовязання задержати права і інституції польського населення в краях, які припали їм з розбору Польщі. На цій підставі інтервеніовала Англія спільно з Францією в р. 1830, а підтак в р. 1846. ама, у російського уряду в справі Польщі, і знову в р. 1863. Англія спільно з Австрією заступаються за польську національну меншість у Росії. Пізніше і Наполеон III. у листі писанім до російського царя визнає його до відповлення самостійності Польщі. Росія, піддержувана Прусією відкидає це жадання. Результатом цього була дипломатична інтервенція і виготовлення державним норм щодо охорони національних меншостей; ці норми складалися з шести пунктів, а саме: про автономне законодавство і адміністрацію, свободу релігії, визнання польської мови урядовою та повну амністію. Коли Росія не погоджувалася прийняти цих домагань взагалі змінили своєї політики супроти Поляків, Наполеон III. запропонував передати польське питання спеціальному європейському Трибуналові для його розглянення і вирішення задля браку згоди між державами щодо установлення цього трибуналу. Ця пропозиція не прийшла до виконання. Проте бачимо на цьому трикутні, що не зважаючи на суверенність Росії, європейські держави вмішувалися в її внутрішні справи в інтересі польської національної меншости.

На протязі 19-ого століття бачимд ще декілька подібних прикладів в р. 1830 на

льондонській конференції застережено охоронні права католиків у Греції, а в р. 1856. паризьким договором немогаледанських меншостей у Туреччині. У міжнародній договорі підписанім в 1878 р. на конгресі в Берліні під проводом Бісмарка — прийнято постанови щодо охорони турецьких, болгарських, румунських і сербських меншостей. В р. 1893. і 1894. Англія та інші великі держави інтервеніовуть у Туреччині в справі Вірмен, Греків і Македонців, яких масакрували Курди і Башибозуки — за явною чи дорозумілою згодою турецького султана, а уряд Американських Зєднених Держав звертався знову до Росії проти відомих жидівських погромів, організованих чорними сотнями, а інспірованих "зверху".

Як з цього бачимо, не вважаючи на давню теорію безоглядної суверенності держав, траплялися всеж такі міжнародні інтервенції в інтересі національних меншостей. А в тім, не були тільки поодинокі випадки, які не були виявом постійної міжнародної контролі, ані повинні управильненням дотичних відносин. Тому зі становища міжнародного права треба уражати великим переломом ті постанови про охорону національних меншостей, які поміщено в найновіших трактатах по закінченню великої війни. Цей перелом зазначається перелосією у факті заснування Ліги Націй (Союза Народів), який можна вважати спробою революційним у відношенню до дотеперішньої теорії про суверенність держав. Організація цієї майбутньої найважчої міждержавної установи спирається на принципи, який на перший погляд не стоїть у суперечності з принципом суверенності, а саме: держави підчиняються добровільно організації, яка стоїть над ними (від наддержави, Uberstaat), та яка установлюється ними самими. Ця формула під-

держує на око теорію повної суверенності. А проте не можна заперечити, що кожна держава приступаючи до Ліги Націй піддається з окрема контролі з боку інших держав, як та кож і годиться на їх можливу інтервенцію в її внутрішні справи. — Дальшим наслідком цієї зміни поглядів що до поняття суверенності було те, що також і справа охорони національних меншостей стала питанням міжнародного права та була унормована в міждержавних договорах, підписаних по закінченню світової війни, а саме у договорах Союзних держав з Австрією, Чехословаччиною, Югославією, Польщею, Румунією, Болгарією, Грецією, Угорщиною і Турцією.

II.

Дотичні постанови у всіх цих договорах є майже ідентичні, а навіть у цілі самій стилізації, тільки в договорі з Чехо-Словаччиною застережено ще крім цього для Прикарпатської України окрему автономію. — Тому досить навести тут постанови з одного тільки трактату, нпр. з трактату підписаного у Версайлю дня 28. червня 1919 р. між Союзними державами і Польщею. Ці постанови поміщені в артикулах 1 до 12 згаданого трактату є такі:

А р т. 1. Польща зобов'язується, що постанови поміщені в артикулах 2 до 8 цього трактату, будуть визнані за основні права (lois fondamentales), яким ніякий закон, ніякий розпорядок і ніяка урядова діяльність не стане в супереч або у противенстві до цих постанов, що ніякий закон, ніякий розпорядок, ані ніяка урядова діяльність не буде мати проти них сили.

(Продовження буде.)